

GOOIS NATUURRESERVAAT

Jaarverslag 2010

COLOFON

Jaarverslag nummer 78 Verslagjaar 2010

Kenmerk

11-5622-1.01.54

Uitgave

Stichting Gooisch Natuurreservaat
Nieuwe Meentweg 2
1217 DZ HILVERSUM
Postbus 1001
1200 BA HILVERSUM

Internet

www.gnr.nl

Tekst

Taal&Tekst Hilversum, A. Mulders

De Nationale Postcode Loterij is partner
van het Goois Natuurreservaat

INHOUD

Voorwoord	5
Inleiding	6
Natuurbeheer	7
Algemeen.....	7
Heidebeheer.....	7
Begrazing.....	7
Graslandbeheer.....	8
Akkerbeheer.....	8
Wateren.....	8
Landschappelijke elementen.....	9
Archeologische elementen.....	9
Tuinen, erven en hagen.....	9
Beheer wegen.....	9
Gebouwen natuurbeheer.....	9
Faunabeheer.....	9
Projecten.....	10
Recreatie	11
Toegangsvoorzieningen.....	11
Dagrecreatie(terreinen).....	11
Fietspaden.....	11
Projecten.....	12
Ruitterregeling.....	12
Verblijfsrecreatie.....	12
Projecten.....	12
Toezicht en handhaving.....	12
Projecten.....	13
Gebiedsontwikkeling	14
Verwerving en verkrijging.....	14
Projecten.....	14
Beleid- en beheerplanning.....	14
Projecten.....	14
Natuurbescherming.....	15
Projecten.....	15
Integrale gebiedsontwikkeling.....	16
Projecten.....	16
Communicatie, educatie en voorlichting	18
Middelen en materialen.....	18
Kenniscentrum Recreatie: onderzoek naar draagvlak voor het Goois Natuurreservaat.....	18
Website.....	18
Nieuwsbrief.....	18
Publieksactiviteiten, evenementen en excursies.....	19
Natuureducatie.....	19
Vrijwilligers.....	19
Maatschappelijke stages.....	19
Groepsverblijf 't Laer voor veldwerk en natuureducatie.....	20

Bestuur en bestuursondersteuning	21
Bestuur	21
Bestuursondersteuning	21
Participantenbijdragen	22
Gebouwen en terreinen	23
Algemene kosten.....	23
Gebouwen en huisvestingskosten.....	23
Sportpark Crailoo.....	23
Overig gebruik derden.....	23
Nationale Postcode Loterij	24
Overzichtskaart van de terreinen	25
Risicoparaagraaf	26
Personeel	26
Projecten	26
Beheer	27
Onroerend goed	27

Voorwoord

Zoals u ziet hebben we het jaarverslag aangepast aan de eisen van deze tijd. Dat wil zeggen: korter en bondiger, niet meer honderd procent volledig. Tot 2010 was het verslag altijd erg uitgebreid omdat de Stichting Gooisch Natuurreservaat graag zorgvuldig en volledig verantwoording van haar doen en laten wilde afleggen. Dat is uiteraard nog steeds zo, maar ieder klein feit vermelden is daarvoor niet echt noodzakelijk en bovendien tijdrovend.

Omdat we in deze economisch moeilijke tijden keuzes moeten maken, hebben we gekozen voor een nieuwe, efficiëntere vorm, waarin ook het hoofdstuk meerjarenbeleid is vervallen. De plannen voor toekomstige jaren staan uitgebreid beschreven in de 'Beheervisie en beheerplan 2010-2019'.

Waar de financiële verantwoording voorheen in een apart document werd weergegeven, is deze nu samengevoegd met dit jaarverslag. Zo kunt u in een oogopslag zien wat de werkzaamheden en de kosten en inkomsten van de stichting in 2010 waren. Op de vernieuwde interactieve website is alle informatie over de stichting terug te vinden. Neemt u eens een kijkje. U kunt via de site een bericht achterlaten, foto's plaatsen en actuele informatie vinden.

2010 was een jaar waarin de lopende projecten in gestaag tempo voortgang vonden.

Opzienbarende of schokkende gebeurtenissen deden zich niet voor.

In april hebben we de nieuwe directeur-rentmeester Bert van der Moolen hartelijk welkom geheten. Hij werd aangetrokken door de Gooise natuur en de stichting omdat hij hier kan opereren op het snijvlak van natuur, recreatie, idealisme en bestuurlijke maatschappelijke realiteit.

Van rentmeester Henk Korten hebben we in mei in de Grote Kerk van Naarden feestelijk afscheid genomen. Onder grote belangstelling werd door bestuursleden van alle bij het Gooisch Natuurreservaat betrokken organisaties zijn jarenlange en nimmer aflatende inzet voor behoud en herstel van het Gooise landschap in lovende woorden geroemd.

Dit jaar, het is inmiddels 2011, ontkomen we niet aan bezuinigingen. De plannen van de regering geven aanleiding tot zorgen. Overal wordt gekort op bijdragen en ook wij moeten prioriteiten stellen en voortdurend bekijken wat waarom voorrang krijgt boven wat. Dat valt niet mee, want in het dichtbevolkte Gooi is de resterende natuur ons uitermate lief.

Bovendien gebieden onze statuten ons het natuurschoon in het Gooi ten eeuwigden dage als natuurreservaat te behouden. En in het huidige tijdsgewricht, juist nu het erom spant, zullen wij alles in het werk stellen om hiervoor onze rug recht te houden. Dit is ons al bijna tachtig jaar gelukt en we vertrouwen erop dat in de toekomst te kunnen blijven realiseren.

Rob Meerhof

Voorzitter bestuur Stichting Gooisch Natuurreservaat

Hilversum, juni 2011

Inleiding

De Stichting Gooisch Natuurreservaat is in 1932 opgericht als samenwerkingsverband van de gemeenten Amsterdam, Blaricum, Bussum, Hilversum, Huizen, Laren en Naarden en de provincie Noord-Holland. Zij zijn de participanten, als het ware de ‘eigenaren’ van het Goois Natuurreservaat. Amsterdam is participant omdat van oudsher veel inwoners van die stad in het Gooi komen recreëren. Op de website staat de geschiedenis van de stichting uitgebreid beschreven.

voor uitvoering beschikbaar komen. Daarom zal de stichting prioriteiten moeten stellen bij het met minder middelen waarborgen van de kwaliteit en kwantiteit van de Gooise natuur en de toegankelijkheid daarvan.

Het statutaire doel (artikel 2) van de Stichting Gooisch Natuurreservaat is:

- de instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van de aldaar gelegen terreinen, ten einde deze ten eeuwigden dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden, en
- aan het publiek, door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon te verzekeren.

De activiteiten van het Goois Natuurreservaat richten zich op het in stand houden van de diverse terreintypen zoals bossen en heidevelden. De daarin voorkomende karakteristieke elementen, zowel van landschappelijke als van cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarde, worden zorgvuldig beheerd. Ook de in de terreinen levende fauna valt onder de zorg en verantwoordelijkheid van de stichting. Daarnaast zorgt de stichting voor goede toegankelijkheid van de terreinen, door het beheer van een uitgebreid net aan recreatieve wandel- en fietspaden, diverse uitzichtpunten, recreatieterreinen en parkeervoorzieningen.

De achtergronden van het beheer zijn in de ‘Beheervisie en beheerplan 2010-2019’ uitvoerig beschreven en toegelicht. De ambities zoals daarin verwoord staan inhoudelijk niet ter discussie. Maar het economisch klimaat en het overheidsbeleid beïnvloeden het tempo waarmee de middelen

Natuurbeheer

Algemeen

Twee beheerders, enkele boswachters, veeverzorgers en een kernteam van vijf uitvoerende medewerkers staan garant voor het noodzakelijk onderhoud dat het best (= meest efficiënt) in eigen beheer kan worden uitgevoerd. De onderhoudswerkzaamheden betreffen terreinen, recreatie- en begrazingsvoorzieningen en gebouwen. Het team terreinbeheer speelt flexibel en adequaat in op aandachtvragende werkzaamheden zodat het meest essentiële onderhoud wordt uitgevoerd. De medewerkers treden slagvaardig op bij het oplossen van acute problemen, zijn servicegericht en letten op de staat van onderhoud van voorzieningen, werkplaatsen, opslag- en stallingsruimte, materieel en materialen.

Bosbeheer

Het bosareaal beslaat zo'n 1500 hectare. Jaarlijks worden bospercelen in het kader van omvorming van naald- naar loofbos gekapt en worden Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eik bestreden. Het vrijkomende naaldhout wordt verkocht aan de aannemer. Een steeds terugkerende en belangrijke maar groeiende kostenpost is snoeiwerk. Door de grote randlengte van het natuurgebied, de stijgende leeftijd van de bossen en het veelvuldig grenzen aan wegen, woonhuizen en tuinen, moet de stichting in toenemende mate voldoen aan haar wettelijk verplichting om bomen aan de rand te (doen) snoeien.

In 2010 is bosbeheer uitgevoerd in Hoogt van 't Kruis, Anna's Hoeve (oostelijk van rijksweg A27) en Crailo in Huizen. Diverse naaldbossen van voornamelijk douglas en lariks zijn geveld. Loofbomen zijn hierbij zorgvuldig gespaard. Op diverse plaatsen zijn loofboomsoorten ingeplant. Plaatselijk is de strooisellaag van naalden en bladeren verwijderd om er heide te ontwikkelen. In het pas aangekochte bosgebied (IFF-terrein) achter de Orionlaan en Larenseweg te Hilversum is groenafval opgeruimd en heeft bosbeheer plaatsgevonden. In alle

bovengenoemde deelgebieden waar werkzaamheden werden uitgevoerd, is de hindersoort Amerikaanse vogelkers verwijderd.

Heidebeheer

In heidelandschappen en de stuifzanden worden de spontaan opkomende bomen en struiken (circa 800 hectare) verwijderd om het landschap open te houden. Vrijwilligers trekken jaarlijks jonge dennen uit. Een aannemer maait een deel van de heidegebieden. Amerikaanse vogelkersstruiken worden machinaal gerooid. Op plaatsen met archeologische monumenten - voornamelijk grafheuvels - of andere archeologisch waardevolle elementen wordt Amerikaanse vogelkers afgezaagd en ingesmeerd met het dodende middel glyfosaat. Om zandige plekken te maken en daarmee de ecologische kwaliteit van heide- en stuifzandlandschappen te verhogen wordt er ge7plagd. Enkele bijenhouders uit de regio plaatsen hun bijenkasten op de heide.

De stichting voert ook bos- en heidebeheer uit op het drinkwaterpompstation Laarderhoogt van Waterleidingbedrijf NV PWN.

In 2010 zijn in de gebieden 't Harde in Blaricum, Postiljon, Laarder Eng, Limitische Heide en Nieuw Bussummerheide maatregelen genomen om het landschap open te houden: bomen en struiken werden verwijderd.

Met plagsubsidie is een oppervlakte van 15.000 m² kleinschalig geplagd op de Vliegheide, de Nieuw Bussummerheide, de Blaricummerheide en de Bussummerheide. Zandplekken zijn gemaakt op de Bussummer- en Westerheide.

Begrazing

Door begrazing wordt de heide vitaal gehouden, blijft vergrassing onder controle en wordt bebossing teruggedrongen. De combinatiebegrazing door schapen en runderen geeft het beste effect. De runderen eten de wat grovere begroeiing en maken met

hun hoeven de bodem los waardoor er kruiden- en heidezaad kan ontkiemen. Ruige plekken bieden mogelijkheid voor diversiteit aan flora waar (roof)vogels, muizen en mollen voedsel vinden.

Jaarlijks wordt de gewenste begrazingsdichtheid van schapen en runderen bepaald, wat leidt tot verschuivingen in aantallen grazers per gebied.

De runderen voorzien zoveel mogelijk in hun eigen voedselbehoefte. Alleen bij aanhoudende sneeuw wordt er bijgevoerd. De gezondheid en het gedrag van de runderen worden regelmatig gecontroleerd.

In de winter worden de drinkbakken voor runderen in de terreinen frequent gecontroleerd en worden wakken in het ijs gemaakt om het water voor de grazers bereikbaar te houden. Een toenemende zorg is dat mensen ondanks de waarschuwingsborden de runderen voeren. Daardoor zijn de runderen geconditioneerd geraakt en 'vragen' soms opdringerig om voedsel. Om de veiligheid te waarborgen worden deze runderen uit het begrazingsgebied verwijderd.

In alle begrazingsgebieden van het Goois Natuurreservaat worden jaarlijks de veeroosters bij de doorgangen voor wandelaars en fietsers schoongemaakt. Controle van de hekwerken vindt permanent plaats. Om de begrazing mogelijk te maken worden twee schaapskooien en veekeringen (zo'n 75 kilometer) in stand gehouden. Daarnaast zijn er kosten van materieel en gereedschappen, veevoer, wettelijk verplichte dierregistratie, watervoorzieningen in de terreinen en controle en behandeling door dierenartsen.

In 2010 is een aantal Charolaisrunderen (witte) verkocht en zijn enkele nieuwe dieren aangekocht. De trekkende schaapskuddes onder leiding van herder en hond hebben de Fransche Kampheide, de randen van de Wester- en Bussummerheide (buiten de begrazingsgebieden), de Zuiderheide, de Postiljonheide en het Laarder Wasmeer begraasd.

Graslandbeheer

De stichting heeft diverse soorten grasland in beheer. Graslanden zonder hoge ecologische waarden worden door pachters en huurders beheerd. Zelf beheert de stichting verschillende ecologische bijzonder waardevolle graslanden zoals de zeer kwetsbare en kleinschalige leemkuilen, kalkterreintjes in Zanderij Crailoo, natte heidevegetaties (de zogenaamde Gentianenveldjes), alsmede de schraalgraslanden van Cruysbergen en het Laarder Wasmeergebied. Deze velden worden gemaaid. Verhoudingsgewijs zijn hier hoge kosten mee gemoeid.

In 2010 zijn bovengenoemde gebieden weer gemaaid en het gewas is ter plaatse op vaste plekken gedeponeerd. In Cruysbergen is in de vroege zomer plaatselijk extra gemaaid daar waar opslag van elzenbomen de ontwikkeling van bijzondere vegetaties bedreigt en het open landschap dreigt dicht te groeien.

Akkerbeheer

Ongeveer de helft van het aantal akkers van de stichting wordt verpacht aan boeren. Dit levert nog enige opbrengsten op. 4 ha is in gebruik gegeven aan de Stichting Oude Landbouwgewassen Laren (SOLL). Zo'n 15 ha is in eigen beheer. Dicht bij de dorpskernen worden traditionele gewassen verbouwd om het landschapsbeeld in stand te houden. Verder van het stedelijk gebied worden de akkers minder traditioneel bebouwd. Daar is ook ruimte om gewassen niet te oogsten, zodat zaden ten goede komen aan de fauna. Het niet oogsten levert enige kostenbesparing op. Dit past in de trend dat pachters langzaam maar zeker gronden in beheer teruggeven aan de stichting, waardoor pacht- en gewasopbrengsten afnemen en de stichting zelf het beheer moet gaan voeren.

Wateren

De stichting heeft voor diverse wateren een wettelijke schoonplicht. Verschillende amfibieënpoelen en andere watergangen (Cruysbergen en Zanderij Crailoo) worden veelal gefaseerd geschoond.

De wateren bij Reigerseiland/De Beek en het Spanderswoud dienen eens per 10-15 jaar gebaggerd te worden.

In 2010 zijn de wateren en oevers van het Zonneheideven en het Tienhovens kanaal aan de Noodweg in Hilversum geschoond, zodat de biotoop weer geschikt is voor de vele kikkers, padden en salamanders die er leven. Ook zijn er voorbereidingen getroffen om een gedeelte van de waterpartij in het Spanderswoud (Oude Meentweg) te baggeren waarbij alle blad, takken en het slib worden verwijderd.

Onderzoeken naar de watersystemen van het Hilversums wasmeer en de Groeve Oostermeent zijn afgerond. De rapportages bevatten inrichting- en beheeradviezen. Op basis hiervan zullen financiële middelen worden gezocht voor verbeterings- en herstelmaatregelen.

Landschappelijke elementen

Er zijn diverse bossingels, houtwallen, bomenrijen en lanen die beheer vragen zoals snoei, verwijderen van Amerikaanse vogelkers en het vervangen van laanbomen.

In 2010 zijn enkele zware populieren aan de Goyergracht Noord vanwege veiligheidsrisico's verwijderd.

Archeologische elementen

De meer dan 50 archeologische monumenten in de zin van de Monumentenwet worden door de Archeologische Monumentenwacht (AMW) om de twee jaar geïnspecteerd. Op basis hiervan vinden onderhoudswerkzaamheden plaats die nodig zijn om de monumenten in stand te houden. De werkzaamheden bestaan onder meer uit het verwijderen van bomen en struiken op grafheuvels en het dichtmaken van door honden gegraven gaten. Dit wordt deels aan een aannemer uitbesteed en deels door vrijwilligers gedaan.

In 2010 is een sluippad dat dwars door een oud schapenkampje (Westerheide) liep dicht gelegd. Ook is de eeuwenoude banscheiding op de Westerheide gemaaid zodat deze beter zichtbaar werd. Diverse grafheuvels zijn ontdaan van bomen en struiken.

Tuinen, erven en hagen

De tuinen rondom het kantoor en op enkele plekken in de terreinen worden jaarlijks ontdaan van onkruid. Beukenhagen en bomen worden jaarlijks geknipt en gesnoeid.

Beheer wegen

De zandwegen waarvoor de stichting beheerverantwoordelijk is worden jaarlijks onderhouden (dichten van kuilen, schaven, onder profiel brengen). Deels gebeurt dit in eigen beheer en deels door een loonwerkbedrijf. De onderhoudsbehoefte hangt af van het aantal aanwonenden dat van de weg gebruik maakt. Het onderhoud neemt toe bij gebruik door zwaarder verkeer en bouwverkeer.

Beheer van openbare wegen is een overheidstaak. In de gemeenten Naarden, Blaricum, Laren, Huizen en Eemnes zal bezien worden hoe de beheertaak van de stichting zich in dezen verhoudt tot de rol van de genoemde gemeenten.

Gebouwen natuurbeheer

Om natuurbeheer mogelijk te maken zijn ook gebouwen nodig. Daaronder vallen kantoor, dienstwoningen, dienstgebouwen (werkplaatsen, materiaalopslag en materieelstalling), schaapskooien, info-ruimten en blokhut, inclusief beveiliging en installaties (zoals rioolgemalen en bliksemafleiders). Voor deze gebouwen gelden nutsvoorzieningen, energieverbruik, onderhoud en OZB.

In 2010 is het vervallen woonhuis op De Lieberg gesloopt en is er gestart met de bouw van een nieuw woonhuis. Dit zal gaan functioneren als dienstwoning voor de schaapherder van de schaapskudde die in de nabij gelegen schaapskooi Heidebloem is gehuisvest, naast groepsverblijf 't Laer.

Faunabeheer

Faunagoten en amfibieëntunnels worden jaarlijks geschoond. In de terreinen van de stichting vindt geen jacht plaats, maar wel worden gewonde reeën uit hun lijden verlost op basis van een vergunning van de provincie.

Hiervoor zijn twee geweren beschikbaar plus machtigheden voor boswachters om de vergunning toe te passen. In 2010 zijn enkele gewonde reeën uit hun lijden verlost.

en de asfaltweg verwijderd. Er volgen nog enige werkzaamheden in 2011.

Projecten

Een deel van de uitvoering van de inrichting en het beheer van de natuurterreinen wordt projectmatig uitgevoerd.

Poort Naardermeer – Omvorming natuur fase I

Het plan is om een heideverbinding te realiseren waarvoor heidestapstenen voor heide- en schraalgraslandflora en –fauna worden aangelegd door het verwijderen van uitheemse boom- en struiksoorten. Ook de organische toplaag in het Spanderswoud en de Fransche Kamp zal daarvoor worden verwijderd over een oppervlakte van ruim 11 ha bosterrein. De teerhoudende asfaltwegen zullen worden weggehaald.

Omdat de stichting verwacht dat subsidiemogelijkheden zullen wegvallen zal in 2011 een heroriëntatie op de uitvoeringswijze plaatsvinden en zal het plan worden aangepast.

Poort Naardermeer – uitvoeringplan aankoop Sikking

Als onderdeel van het natuurontwikkelingsplan Zanderij Cruysbergen wordt de natuurontwikkeling van perceel Sikking aanbesteed. Het terrein is in 2010 geschoond van opgaande bomen en struiken. Er zijn een beheerbrug en een recreatieve brug aangelegd. Het afgraven van de bouwvoor wacht op het vinden van een geschikte ontvangstlocatie.

Herstel Monnikenberg, sanering overbodige wegen en bouwwerken en herinrichting

Het landgoed wordt ontdaan van onbruikbare en niet functionele bebouwing en verhardingen in het noordoostelijk gedeelte van het landgoed. De vrijgekomen percelen worden als natuurterrein hersteld. Het grootste deel van de werkzaamheden is in 2010 uitgevoerd. Zo zijn diverse bouwwerken, de kerstbomenakker, de voormalige tuinderij

Recreatie

Behalve de bescherming van natuur en landschap is het bieden van recreatiemogelijkheden in de natuur een doelstelling van de stichting. In de terreinen wordt eindeloos veel gewandeld, gefietst, de hond uitgelaten, hard gelopen en paard gereden. Ook zijn er vele wandeltochten en sportevenementen. Frequent gebruik van de terreinen door mountainbikers leidt regelmatig tot spanningen met andere recreanten. Dat geldt eveneens voor de veelvuldig loslopende honden, soms in groepen van wel twintig honden van de hondenuitlaatservices. Dit leidt geregeld tot irritatie bij andere bezoekers en soms tot aantoonbare schade aan de natuur, zoals verwonde of gedode reeën.

Toegangsvoorzieningen

Om de natuurgebieden te markeren en tevens te beschermen worden bij de ingangen van de terreinen honderden terreinborden, slagbomen, paaltjes, boomstammen en toegangshekken in stand gehouden.

Dagrecreatie(terreinen)

Er zijn 30 parkeer- en dagrecreatielocaties voor het publiek. Parkeervakken, halfverhardingen, bermen en beplantingen worden grotendeels door eigen medewerkers onderhouden. Onderhoud geldt ook de tientallen zitbanken en picknicksets, een openluchttheater en vijf als zodanig ingerichte uitzichtpunten voor het publiek. Deze voorzieningen hebben jaarlijks veel te lijden van slijtage, vandalisme en vernielingen, bijvoorbeeld in de examentijd, bij hoogzomer en rond de jaarwisseling. Veel zitbanken worden ondergraven door honden. Op enig moment worden deze banken verwijderd of verplaatst. Ook recente aanplant van bomen en struiken vraagt regelmatige herplant vanwege vernielingen. Op plaatsen waar wandel-, fiets- en ruiterspaden de begrazingshekwerken passeren zijn doorgangen gerealiseerd met klaphekken, landbouwhekken en veeoosters. Het onderhoud van deze doorgangsvoorzieningen

vraagt veel geld en veel tijd van de onderhoudsmedewerkers.

Bomen en struiken worden gesnoeid en speelweides en ruigten op en rondom recreatieplekken worden gemaaid. De zeventig afvalbakken worden in de zomer tweemaal per week en in de winter eenmaal per week geleegd. Het afval wordt tegen betaling van kosten afgevoerd naar de afvalverwerker. Daarnaast worden jaarlijks tientallen illegale vuilstorten uit het terrein verwijderd. De kosten van vuilafvoer uit de terreinen stijgen ieder jaar met vijf tot zeven procent. Er wordt niet alleen steeds meer afval in de natuur gedumpt, ook gaan de prijzen voor afvalstort omhoog. Enkele trapveldjes worden in stand gehouden, waarvoor een beperkte financiële bijdrage van de gemeente Hilversum wordt ontvangen. De gemarkeerde wandel- en fietsroutes worden jaarlijks gecontroleerd en onderhouden.

Fietspaden

De stichting onderhoudt een uitgebreid netwerk van 110 kilometer halfverharde fietspaden. 25 kilometer hiervan ligt in Utrecht en wordt onderhouden in opdracht van de Rijkswielpadenvereniging Gooi en Eemland. Eens per vijf, zes jaar moet een nieuwe toplaag worden aangebracht. In de zomer worden langs alle fietspaden de bermen gemaaid, in het najaar wordt bladgeblazen en worden bomen en struiken gesnoeid. Ook de veeoosterputten in de fietspaden worden schoongemaakt. De werkzaamheden worden voorbereid, begeleid en deels in eigen beheer uitgevoerd door een deeltijd boswachter rijwielpaden. In 2010 werd duidelijk dat de Rijkswielpadenvereniging voor 7 km fietspaden in de gemeente De Bilt geen financiële middelen meer krijgt. Het beheer van deze paden valt vanaf 2011 onder het Recreatieschap Stichtse Groenlanden. Er wordt dan bezien of en zo ja welke rol de stichting (met haar expertise en aangepast materieel) nog kan spelen.

Projecten

Inrichtingsmaatregelen fietspad en –tunnel N525

In opdracht van de provincie Noord-Holland zijn inrichtings- en afwerkingsmaatregelen getroffen nabij de fietstunnel onder de N525. Deze vonden grotendeels op eigendom van het Goois Natuurreservaat plaats. In 2010 is er een stuk fietspad aangelegd, zijn boomstammen gelegd om ruiter- en fietspaden te markeren en zijn bomen en struiken aangeplant.

Groene Schakel – natuurherstel Laarder Wasmear, aanleg fietspad Zuid

In opdracht van de gemeente Hilversum is aangevangen met de aanleg van het fietspad Wasmear Zuid als onderdeel van het Rondje Hilversum. De uitvoering zal voor april 2011 geschieden.

Ruiterregeling

Ruiter- en menpaden worden onderhouden door het snoeien van bomen en struiken en het plaatselijk ompsitten van natte plekken. Het secretariaat van de stichting geeft de ruiter- en koetsiersvergunningen af. In 2010 is een gedeelte van bomen en struiken langs de ruiterroutes gesnoeid, zijn de routepaaltjes hersteld en zijn, na hevige wind en storm, de paden vrijgemaakt van omgevallen bomen.

Verblijfsrecreatie

In de terreinen van de stichting zijn twee kampeerterreinen aanwezig die worden verhuurd aan kampeerstichtingen. In het winterseizoen vinden er snoeiwerkzaamheden plaats.

Projecten

Stadsrandzone – inrichting scoutingterrein Maggy Lekeux

In een bosperceel aan de Vredelaan te Laren zal, als compensatie voor de overdracht van een bosperceel door de gemeente Laren, een terrein ingericht worden voor de realisatie van een scoutinggebouw, inclusief toegangspad.

Nadat de gemeente Laren het terrein leeg heeft opgeleverd en nadat overeenstemming is bereikt met de scouting zal de uitvoering in 2011 plaatsvinden.

Groene Schakel – Verplaatsing camping de Molshoop

Het voormalige kampeerterrein De Molshoop ligt in de ecologische verbindingszone De Groene Schakel, die de Utrechtse Heuvelrug verbindt met het Gooi. Door sloop van de camping en aankoop en sanering van het terrein wordt drie ha nieuwe natuur toegevoegd aan de EHS (Ecologische Hoofdstructuur).

Het voormalige kampeerterrein is in 2010 leeg opgeleverd: de kampeermiddelen zijn verwijderd. Enkele plekken moeten nog verder worden schoongemaakt en veel niet passend tuingroen moet nog verwijderd worden. Dit is uitgesteld in verband met de ontwikkelingen rondom het Hoogwaardig Openbaar Vervoer tracé. Als daar zicht op is (naar verwachting in 2011) zal de opruim- en saneringsslag plaatsvinden.

Toezicht en handhaving

Boswachters en regiobeheerders zijn behalve gastheer ook handhaver (BOA, Buitengewoon Opsporingsambtenaar). Zij zien erop toe dat de wetten, bepalingen en regels worden nageleefd en treden op wanneer dat niet het geval is. Verbaal en fysiek geweld tegen de boswachters blijft een zorg. Om hierop professioneel te kunnen reageren worden zij getraind op weerbaarheid en conflicthantering.

Een voortdurende zorg is bescherming van het bezit van de stichting aan de randen van haar terreinen. Er is veelvuldig sprake van ongeoorloofd gebruik van grond van de stichting door aanwonenden ('landjepik') alsmede dumping van (groen)afval. De boswachters zien hierop toe en ondernemen actie om de situatie terug te draaien. In deze werkzaamheden is inmiddels een behoorlijk achterstand ontstaan.

In 2010 hebben drie boswachters hun werkzaamheden bij de stichting beëindigd. Eén vacature is vervuld, de overige twee zijn

niet vervuld. De personeelscapaciteit op de werkvelden van de boswachters (voorlichting, toezicht, handhaving, ondersteuning bij beheer en projecten en hulpverlening in de terreinen) is daarmee aanzienlijk afgenomen (25 procent).

Projecten

Een deel van de uitvoering van de inrichting en het beheer van de recreatievoorzieningen wordt projectmatig uitgevoerd.

Dagrecreatieterrein Zwarte Berg

In 2010 is een nieuw dagrecreatieterrein gerealiseerd in het gebied Zwarte Berg, ten zuiden van Hilversum. Het ligt nu meer aan de rand en vlak naast een restaurant. Het voormalige dagrecreatieterrein maakt deel uit van de ecologische verbindingszone via de Natuurbrug Zwaluwenberg en is heringericht tot natuurgebied.

Verbinding Hoorneboeg – Natuurbrug Zwaluwenberg – bijdrage recreatieve routes

Er komen recreatieve fiets-, ruiter- en voetgangersverbindingen op het ecoduct over de Utrechtseweg (N417). Het ecoduct is onderdeel van de Natuurbrug Zwaluwenberg, de ecologische en recreatieve verbinding over de A27, de spoorlijn Hilversum-Utrecht en de provinciale weg.

Met de provincie Noord-Holland wordt overlegd over de financiering, de inrichting en het beheer van het ecoduct over de N417. De Stichting ondersteunt de gemeente Hilversum en de projectpartners ook in 2010 inhoudelijk bij de totstandkoming van het bestemmingsplan voor deze ecologische verbindingszone.

Gebiedsontwikkeling

De stichting werkt aan de statutaire doelen door de bestaande kwaliteiten van de natuurterreinen in stand te houden, te herstellen en verbeteren, en door het realiseren van verbindingen tussen de natuurgebieden. Om ook het buiten de grenzen van het Goois Natuurreservaat gelegen natuurschoon in het Gooi in stand te houden, wordt ernaar gestreefd dit zo nodig te verwerven of eventueel te beheren.

Verwerving en verkrijging

Voor de instandhouding van de natuur is het van belang dat de stichting blijft streven naar afronding van het Goois Natuurreservaat in de vorm van verwerving van natuurterreinen en gronden met natuurpotenties. Waar dat niet haalbaar is, vormen erfpacht en beheerovereenkomsten een goed alternatief. In potentie zijn alle terreinen in het Gooi met natuurschoon (met waarden van natuur, landschap of cultuurhistorie) voor de stichting aankoopwaardig. Steeds wordt per terrein afgewogen of verwerving wenselijk en mogelijk is. Verwerving vindt bij voorkeur plaats met subsidie van de provincie en zo nodig met giften als die van de Stichting Steun.

De stichting heeft onderhandeld met Stichting De Hoorneboeg over de aankoop van het Landgoed De Hoorneboeg te Hilversum, onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat de stichting hiervoor een volledige subsidie zou verkrijgen van de provincie Noord-Holland. De subsidieaanvraag hiertoe is echter in september door de provincie afgewezen. Stichting De Hoorneboeg wilde de stichting Gooisch Natuurreservaat houden aan de aankoop van het landgoed. Het Goois Natuurreservaat bestrijdt dat er sprake is van een bindende koopovereenkomst, gaat niet over tot aankoop en zou dat vanwege het gebrek aan aankoopsubsidie ook niet kunnen. In een kort geding is het Goois Natuurreservaat in januari 2011 door de rechter in het gelijk gesteld.

Projecten

Poort Naardermeer – afkoop pachtrecht grasland Koedijk

Aan de Koedijk zijn in 2010 twee graslanden van de gemeente Hilversum verworven. De aankoop is volledig gefinancierd door de provincie. Beoogd wordt de graslanden als natuurgebied in te richten en toegankelijk te maken voor wandelaars. Op één van de twee graslanden heeft een agrariër pachtrechten. Om het nog op te stellen inrichtingsplan tot uitvoering te brengen, dienen deze rechten te worden afgekocht, waartoe onderhandelingen worden gevoerd. Eind januari 2011 is overeenstemming bereikt.

Herstel Engenlandschap – Omvormen kerstbomenakker Naarder Eng

In 2010 is een kerstbomenakker op de Naarder Eng verworven. Op termijn zullen de doorgegroeide kerstbomen worden verwijderd.

Beleid- en beheerplanning

Het in de 'Beheervisie en beheerplan 2010-2019' vastgelegde beleid dient actueel te worden gehouden, evenals de daarvan afgeleide beheerprogramma's van derden. De erin opgenomen doelen worden uitgewerkt in uitvoeringsmaatregelen. Programmatische vertaling vindt plaats in het projectenprogramma en in projecten voor opname in het gebiedsprogramma ILG, het gebiedsprogramma Heel de Heuvelrug en het Meerjarenprogramma Ontsnippering (uitvoering provincie). Natuurontwikkeling en recreatie worden gemonitord.

Projecten

De Groene Schakel – Natuur en Landschapsplan

De aansluiting van de natuurgebieden van het Gooi op die van de Utrechtse Heuvelrug is in het Natuur- en landschapsplan De Groene Schakel uit 2009 vastgelegd. Dit plan is in 2010 verder uitgewerkt voor de aanleg van het recreatieve fietspad door de westzijde van het

Laarder Wasmeer, tussen de Oud Eemnesserweg op de Zuiderheide naar de Weg over Anna's Hoeve. Ook is het ecologisch herstel van het noordelijk deel van het Laarder Wasmeer - waaronder de Leeuwenkuil - en de aanleg van een invalidenvissteiger uitgewerkt. De vissteiger is aangelegd. Met de gemeente Hilversum werd overlegd over de mogelijkheden voor overname door de stichting van het terrein van de voormalige uitspanning Anna's Hoeve voor het realiseren van een eenvoudig theehuis en over de aanleg van een ringslangbiotoop.

De stichting is door de provincie Noord-Holland, samen met de gemeenten Hilversum en Laren en met ProRail, betrokken bij de inpassing van een HOV-tracé langs de A27 en in de terreinen Anna's Hoeve en Monnikenberg. Plannen en ideeën hiervoor zijn door de betrokken partijen uitgewerkt. Er is afgesproken dat de stichting kan meewerken aan een goede landschappelijke inpassing van dat tracé.

Poort Naardermeer – Natuur en Landschapsplan, actualisering visie

In 2006 is het Natuur en Landschapsplan Poort Naardermeer opgesteld. Tot en met 2010 is deze visie bij de uitwerking geactualiseerd. Met een aantal projecten is gestart.

In 2010 heeft de stichting op verzoek van de provincie Noord-Holland een uitvoeringsplan gemaakt voor de herinrichting van de terreinen aan weerszijden van de Fransche Kampweg (N236). Volgens het plan worden de twee dagrecreatieterreinen verwijderd en wordt bij de herinrichting van het kampeerterrein een dagrecreatieterrein gecombineerd met een parkeergelegenheid. De overvloedige wegverhardingen worden verwijderd. Onder de weg zijn drie faunapassages gepland, plus een veilige oversteek van de N236 voor wandelaars en fietsers. De herinrichting van de provinciale weg is echter met enige jaren uitgesteld.

Natuurbescherming

Het Goois Natuurreservaat reageert op en verleent medewerking aan de planvorming en regelgeving van Rijk, provincie, gemeenten en

waterschappen. Het doel is ruimtelijke en kwalitatieve bescherming van de terreinen van de stichting. Ook worden de waarden van de voor de terreinen relevante omgeving gewaarborgd en zo mogelijk verder ontwikkeld. De stichting volgt de ontwikkeling van het relevante subsidie-instrumentarium van vooral de provincie. Zij neemt deel aan regulier overleg met het ministerie van LNV/ELI (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit / Economische Zaken, Landbouw en Innovatie) de natuurbeschermingsorganisaties in Noord-Holland, de ILG Gebiedscommissie Amstel, Gooi en Vechtstreek en de Gebiedcommissie Heel de Heuvelrug.

Onder natuurbescherming valt ook het in stand houden van de eigendomsgrenzen door toezicht en door de administratieve en juridische afwikkeling van grensoverschrijdingen en grensgeschillen. Voor het uitvoeren van werken of het leggen en onderhouden van infrastructuur in de terreinen wordt toestemming en vergunning verleend.

Projecten

Groene Schakel – natuurherstel Laarder Wasmeer fase I

In december is begonnen met het weghalen van de laatste hoeveelheden geroerde grond in de Leeuwenkuil. Deze grond wordt gebruikt voor het fietspad op de grens van het Laarder Wasmeer. In het najaar zijn grote oppervlakten in het Laarder Wasmeer gemaaid en is het vrijkomende gewas afgevoerd om het natuurontwikkelingsproces op koers te houden.

Groene Schakel – Begeleiding natuurherstel Laarder Wasmeren

Ook in 2010 hebben diverse bodemonderzoeken plaatsgevonden onder aansturing van prof. dr. Jan Sevink van de Universiteit van Amsterdam - IBED (Instituut voor Biodiversiteit en Ecosysteem Dynamica).

Groene Schakel – natuurherstel Anna's Hoeve, schonen oevers na sanering

Het schonen van de oevers zal plaatsvinden in 2011 bij een lage waterstand als de aanwezige puin- en ijzerresten te zien zijn.

Integrale gebiedsontwikkeling

Het tot stand brengen van de in de Beheervisie en beheerplan 2010-2019 opgenomen doelen vindt zo veel als mogelijk plaats door deze op te nemen in een integraal planproces, waarin de doelen van projectpartners bijdragen aan de realisatie van de doelen van de stichting. De stichting levert daarin haar expertise en zorgt veelal voor een adequaat landschapsonwerp en inrichtingsplan waarin projectpartners zich kunnen herkennen.

Projecten

Verbinding Hoorneboeg – Landschapsplan

Er is juridische deskundigheid ingewonnen voor het opstellen van een te sluiten beheerovereenkomst tussen de Stichting en Rijkswaterstaat en ProRail voor de toekomstige inrichting en het beheer van het natuurgebied van de natuurbrug.

Verbinding Hoorneboeg – Deelgebied Huydecopersweg, uitvoeringsplan natuurontwikkeling en recreatie

Met Rijkswaterstaat is overleg gevoerd over een te sluiten samenwerkingsovereenkomst betreffende de eigendomsoverdracht van gebieden en bijbehorende maatregelen voor verbreding van rijksweg A27. Voor natuurontwikkeling en recreatie in de door het Rijk/Rijkswaterstaat aan de stichting in 2015 terug te leveren circa 30 ha overtollige gronden van de A27 ten zuiden van Hilversum, is een natuur- en landschapsplan met gedetailleerd uitvoeringsplan opgesteld. Over dit plan is - mede voor de inrichting van een waterberging - overeenstemming bereikt met de projectpartners in de stuurgroep Plan Anna's Hoeve (Provincie Noord-Holland, waterschap AGV, gemeenten Hilversum en Laren). Het natuur- en landschapsplan is samen met het uitvoeringsplan hiervoor aan Rijkswaterstaat aangeboden ter verwerking in de samenwerkingsovereenkomst.

Poort Naardermeer – uitvoeringsplan Koedijk - aanleg diereneiland

Van de gemeente Hilversum zijn twee graslanden en een houtsingel op en langs de Koedijk verworven. Er wordt een

inrichtingsplan opgesteld voor natuurontwikkeling en recreatieve inrichting van het Koedijkgebied (Plan Gijzenveen) in aansluiting op het natuurontwikkelingsgebied Zanderij Cruysbergen.

Op verzoek van de stichting hebben de Universiteit van Amsterdam (IBED, prof. dr. J. Sevink) en ecohydroloog ir. A. Van Leerdam de potenties voor bodemkundig- en landschapsherstel van deze, in het verleden opgevulde en geëgaliseerde, terreinen onderzocht. De eerste resultaten laten zien dat afgraving van de verstoorde voedselrijke bovenlaag van de graslanden volgens verwachting zal leiden tot het blootleggen van de oorspronkelijke bodems en tot herstel van de invloed van opkwellend grondwater op deze bodems. Hierdoor kunnen de oorspronkelijk in dit gebied voorkomende planten en dieren (deels vanuit het Laegieskamp en het Zanderijvaartgebied Cruysbergen) zich weer vestigen. Herstel van dit gebied draagt daarmee daadwerkelijk bij aan de realisatie van de doelstellingen van het provinciaal Waterparelbeleid.

Vanuit de koopovereenkomst over de graslanden is de stichting verplicht om voor de gemeente Hilversum een technisch plan te maken voor de vergroting van het diereneiland (dierenweide) in de groengordel van de woonwijk Hilversumse Meent. De gemeente realiseert op die locatie namelijk een eenvoudige kinderboerderij. Het grondwerk voor de vergroting van het diereneiland moet worden uitgevoerd met grond afkomstig uit de inrichting van de beide graslanden of uit het aanliggende natuurterrein Cruysbergen. Door de vergroting wordt oppervlaktewater verloren. Daarom zal de stichting, indien noodzakelijk en mogelijk, binnen de groengordel een waterbergingscompensatie ter grootte van dit verlies moeten aanleggen.

Heideverbinding Crailo - Toelopen naar de natuurbrug

De stichting werkt met de provincie Noord-Holland aan een provinciaal inpassingsplan voor een ecologische verbindingszone met twee eoducten.

Communicatie, educatie en voorlichting

Over het Goois Natuurreservaat, haar taak en haar belangrijkste activiteiten vindt een proactieve vorm van communicatie en voorlichting plaats. Daarmee tracht de stichting kennis te verspreiden, acceptatie van beheermaatregelen te bewerkstelligen en service te bieden omtrent de gebruiksmogelijkheden van de terreinen.

Middelen en materialen

In de terreinen worden infopanelen onderhouden en bij uitvoering van projecten en beheermaatregelen worden er gerichte informatiebordjes geplaatst. Ook zorgt de stichting bij werkzaamheden in het terrein voor publiciteit in de pers. De infoschuur dient eveneens het communicatiedoel, vooral door het houden van lezingen en als vertrekpunt voor excursies. De eigen medewerkers zorgen voor de uitvoering van de daarmee samenhangende werkzaamheden.

Kenniscentrum Recreatie: onderzoek naar draagvlak voor het Goois Natuurreservaat

Het Goois Natuurreservaat heeft met ondersteuning van het Kenniscentrum Recreatie een beleidsvisie op draagvlak en participatie opgesteld. Het doel is om de dienstverlening, educatie en communicatie verder aan te scherpen en te verbeteren. Met een draagvlakvisie kan de stichting de doelen beter formuleren en verantwoorde keuzes maken. Belangrijke aandachtspunten en conclusies zijn:

- Vergroot de zichtbaarheid van het Goois Natuurreservaat in de natuurgebieden bij activiteiten, voorzieningen en uit te voeren werkzaamheden en projecten.
- Zorg voor een onderling goede afstemming van de communicatiemiddelen.
- Vergroot de interactie met de doelgroepen.
- Speel beter in op maatschappelijke vraagstukken en thema's als natuur, gezondheid en duurzaamheid.

De voorzieningen en activiteiten van het Goois Natuurreservaat moeten door de stichting kritisch worden beschouwd. Waarom doet de stichting wat en met welk resultaat?

De stichting kan meer gebruikmaken van vrijwilligers. Een goede structuur hiervoor is aanwezig. Vrijwilligers kunnen actiever benaderd worden en meer ingezet bij het werk van het Goois Natuurreservaat. Hun rol kan vaker onder de aandacht van het publiek worden gebracht.

Website

Door een financiële bijdrage van de Stichting Steun kon op 21 september 2010 een vernieuwde interactieve website worden gelanceerd, inclusief een digitale nieuwsbrief. De uitgangspunten van de site zijn interactie met de bezoekers - onder meer door de inzet van sociale media - en het actueel houden van informatie. Sinds de lancering is het dagelijks bezoekersaantal verdriedubbeld.

Nieuwsbrief

De papieren nieuwsbrief is in 2010 voor het laatst viermaal gepubliceerd. Met ingang van het laatste nummer van 2010 zijn ook de opzet en omvang aangepast, onder andere met artikelen die reeds op de website waren geplaatst. Per 2011 verschijnt de papieren nieuwsbrief nog tweemaal per jaar. Daarnaast verschijnt er vier tot zes keer per jaar een digitale nieuwsbrief, afhankelijk van de actualiteit en de hoeveelheid nieuws. De keuze voor deze veranderingen is ingegeven doordat de stichting steeds vaker de vraag kreeg om het nieuws van het Goois Natuurreservaat digitaal te verstrekken. Door de nieuwe mix worden zowel de papieren als de digitale lezers goed van al het nieuws voorzien.

Publieksactiviteiten, evenementen en excursies

Gedurende het jaar worden verspreid over het Gooi publieksactiviteiten opgezet om het publiek te laten kennismaken met het Goois Natuurreservaat en om draagvlak voor haar werk te versterken. Enkele van die activiteiten zijn: paaseieren zoeken, dauwtrappen, schaapscheerderfeest, Halloween, kerstsfeer en diverse al dan niet specifieke excursies en lezingen. In toenemende mate werkt de stichting bij publieksactiviteiten samen met andere organisaties, zodat ze een groter bereik heeft en andere doelgroepen kan benaderen. Voorbeelden zijn de voorjaars- en najaarswandelingen met dagblad de Gooi- en Eemlander en met Kwekerij De Limieten waarmee in 2010 een succesvolle landgoederentocht is georganiseerd. De vele door families en groepen aangevraagde excursies worden meestal begeleid door boswachters en vrijwilligers. Voor lezingen worden ook andere medewerkers ingeschakeld. Het onderwerp en het gezelschap zijn hiervoor bepalend.

Natuureducatie

Natuureducatie kent bij de stichting een paar hoofdzaken zoals het bezoek van de groepen 7 van het basisonderwijs in het Gooi aan de schaapskooi op de Blaricummerheide. Gemiddeld 1200 leerlingen nemen jaarlijks deel aan dit lesprogramma in en rond de kooi. Het ontstaan van het Gooise landschap, flora en fauna en cultuurhistorie staan hierin centraal. In 2010 konden deze schoolbezoeken niet doorgaan vanwege de (landelijke) preventiemaatregelen rond de Q-koorts. Afgesproken werd dat de groepen in 2011 alsnog worden uitgenodigd.

Een andere hoofdzaak is het onderwijsprogramma Actie Zebrapad, een digitale leeromgeving voor het basis- en voortgezet onderwijs, ontwikkeld in samenwerking met de Stichting Omgevingseducatie Gooi, Vecht- en Eemstreek (OGVE). In drie digitale onderzoeksopdrachten met bijbehorend veldwerk leren leerlingen en docenten in de regio waarom, in welke vorm en op welke

schaal natuurverbindingen worden aangelegd. Het veldwerk vond in 2010 plaats bij Natuurbrug Zanderij Crailoo. Ook werd de bijbehorende fietsroute langs natuurverbindingen in de omgeving gereden.

Vrijwilligers

Meer dan 200 vrijwilligers zijn betrokken bij het Goois Natuurreservaat. Ze zijn een belangrijke intermediair tussen de stichting en de Gooise bevolking. Zij werken in de natuur, inventariseren flora en fauna en geven voorlichting/excursies. Bij elke categorie hoort specifieke begeleiding. De schaapskooivrijwilligers vervullen als IVN-natuurgids elke zondagmiddag en ook bij speciale evenementen rond de kooi de rol van gastheer/-vrouw. In 2010 hebben deze vrijwilligers een AED-cursus gevolgd om de in de schaapskooi hangende Automatische Externe Defibrillator te kunnen bedienen.

In december is er de jaarlijkse vrijwilligersdag. Samen met de bestuursleden en de medewerkers van de stichting wordt teruggekeken op het afgelopen jaar en vooruit geblikt op wat komen gaat.

Naast de vaste vrijwilligers zijn er ook groepen, organisaties en bedrijven die in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen een bijdrage leveren aan de instandhouding van de Gooise natuur. Veelal gebeurt dit in het kader van NL Doet en de Landelijke Natuurwerkdag. Ook in 2010 was dat het geval.

Met de vrijwilligerscentrales in Huizen, Bussum en Hilversum is structureel contact over werving van vrijwilligers. In Huizen en Bussum worden Matchdiners georganiseerd waarbij bedrijven en goede doelen worden gekoppeld. In 2010 zijn weer matches gemaakt tussen organisaties en het Goois Natuurreservaat.

Maatschappelijke stages

Behalve bedrijven melden zich steeds meer scholen (leerlingen) voor de maatschappelijke stages. Zij willen zich, ook in het kader van educatie, inzetten voor werkzaamheden in de

natuur. De vrijwilligerscentrales fungeren regelmatig als makelaar tussen scholen en het Goois Natuurreservaat.

Groepsverblijf 't Laer voor veldwerk en natuureducatie

't Laer biedt gelegenheid tot overnachten voor groepen tot zo'n 50 personen die zich richten op natuureducatie (scholen), natuurbeheer en natuurbeleving. Doel hierbij is dat mensen nadrukkelijk betrokken worden bij de natuur. Bij 't Laer is een bosgedeelte waar kinderen kunnen spelen. Er wordt bekeken of dit beter geschikt gemaakt kan worden als 'speelbos'. De stichting sluit hiermee aan op de in 2010 gestarte landelijke campagne *Ieder kind heeft recht op natuur*. De exploitatie van 't Laer is doorgelicht en niet kostendekkend bevonden. De in 2010 nog zeer lage tarieven zullen in 2011 met vijftig tot honderd procent worden verhoogd.

De jeugdwerkgroep van het IVN Gooi en Vechtstreek biedt scholen een educatief programma aan waarbij kinderen met een 'ontdekvestje' vanuit 't Laer de natuur intrekken onder leiding van een natuurgids. Dergelijke activiteiten vinden ook plaats zonder overnachting.

Bestuur en bestuursondersteuning

Het bestuur van de stichting bestaat uit: een algemeen bestuur van zeventien leden inclusief de voorzitter, en zeventien plaatsvervangers, en een dagelijks bestuur van acht leden inclusief de voorzitter, en acht plaatsvervangers.

Bestuur

Het algemeen bestuur vergadert twee keer per jaar, het dagelijks bestuur gemiddeld vijf keer per jaar. De vergaderingen worden georganiseerd door het secretariaat. Het is gebruikelijk dat het langstzittende lid van het dagelijks bestuur lid de rol van plaatsvervangend voorzitter vervult (in 2010 de heer E.J. Roest) en dat het lid van het dagelijks bestuur vanuit de gemeente Hilversum de secretaris van het bestuur is (in 2010 de heren A. Roerig en vervolgens E.G.J. van der Want). Het bestuur wordt bijgestaan door de directeur-rentmeester, tevens de ambtelijk secretaris van het bestuur.

Bestuursondersteuning

De directeur-rentmeester is belast met het technisch, juridisch, financieel en administratief beheer over de bezittingen. De rentmeester wordt daarbij ondersteund door de medewerkers, voor de bestuursvergaderingen in het bijzonder door het secretariaat, het bedrijfsbureau, de controller en de afdelingshoofden. In voorkomende gevallen schakelt de rentmeester een externe juridisch adviseur in. Het secretariaat verzorgt de productie en verzending van de vergaderstukken, de agendering en verslaglegging van de vergaderingen, alsmede het archief van de stichting. De rentmeester is woordvoerder namens de stichting en wordt daarbij ondersteund door de afdelingshoofden en de coördinator communicatie.

De Klankbordgroep Gebruikers Natuurterreinen Goois Natuurreservaat geeft gevraagd en ongevraagd adviezen en

suggesties aan de rentmeester en het bestuur. De Klankbordgroep bestaat uit onder meer verenigingen en stichtingen op het gebied van sport, natuur en archeologie die in georganiseerd verband gebruikmaken van de terreinen.

Eind 2010 heeft de heer T. Wiezer afscheid genomen als secretaris, nadat hij die functie gedurende twintig vergaderingen heeft vervuld. Op de vrijwilligersdag in december is hij hiervoor uitvoerig bedankt. Zijn opvolgster vanaf 2011 is mevrouw M. Evers. De Klankbordgroep vergadert drie keer per jaar en houdt één excursie. Daarbij zijn zoveel als mogelijk de rentmeester en de beide afdelingshoofden aanwezig. Het secretariaat van de stichting verzorgt op aangeven van de secretaris de productie en verzending van de vergaderstukken.

Het bestuur laat zich bij het uitvoeren van het geldelijk beleid (jaarrekening, werkbegroting, begroting en meerjarenraming) bijstaan door de controller en de Financiële Adviescommissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de acht participanten. De commissie vergadert tweemaal per jaar onder voorzitterschap van de rentmeester en wordt geadviseerd door de controller.

De rentmeester is statutair lid van het (dagelijks) bestuur van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat. Hij is verantwoordelijk voor het inbrengen van het beleid van de Stichting Goois Natuurreservaat en het programmeren en aanvragen van doelgiften voor de uitvoering van projecten. De rentmeester wordt daarbij ondersteund door beide afdelingshoofden, de coördinator communicatie, het bedrijfsbureau en de controller. De controller is tevens controller van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat. De rentmeester en de coördinator communicatie onderhouden de relatie met de fondsenverstrekkers. In 2010 heeft de stichting wegens pensionering afscheid genomen van rentmeester Henk Korten. De heer Korten heeft deze functie 25 jaar vervuld. Hij is opgevolgd door de heer Bert van der Moolen.

Participantenbijdragen

Naast de eigen inkomsten van de stichting, zoals subsidies van derden, giften van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat en de Nationale Postcode Loterij, vergoedingen voor werken voor derden, schenkingen en de verkoop van fiets- en wandelboekjes, wordt het werk van het Goois Natuurreservaat mogelijk gemaakt door de bijdragen van de participanten (de provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Blaricum, Bussum, Hilversum, Huizen, Laren, en Naarden) in de tekorten van de stichting.

De bijdragen worden berekend op grond van de in 1992 getekende overeenkomst tussen de participanten. De huidige budgetperiode uit de overeenkomst is in 2001 ingegaan en loopt tot en met 2011. In de overeenkomst is een vaste verdeelsleutel voor de participanten opgenomen. De provincie Noord-Holland draagt 25 procent bij, de gemeente Amsterdam 10 procent en de Gooise gemeenten 65 procent aan het resterend exploitatietekort van de stichting.

In 2010 bedroeg de totale participantenbijdrage, inclusief het onderhoud van de rijwielpaden, € 1.884.042. Ten opzichte van de jaarrekening 2009 is de totale participantenbijdrage gestegen met € 33.445 (= 1,8 procent). De stijging betreft de compensatie voor de gestegen salarislasten (1,7 procent ten opzichte van 2009) en de inflatie over 2010 (1,3 procent over het saldo van de niet-loongerelateerde uitgaven verminderd met de eigen inkomsten).

De bijdragen van de participanten vormen samen met de subsidie op basis van de Subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer (€ 248.000) - welke verantwoord is onder Natuurbeheer en Recreatie - de financiële basis voor het dagelijks beheer van de natuurterreinen.

Rechtspositie

Het Goois Natuurreservaat volgt de rechtspositie van de provincie Noord-

Holland, de Collectieve Arbeidsovereenkomst Provincies (CAP). Een actuele versie van de CAP is te vinden op de site van het Inter Provinciaal Overleg (IPO), www.ipo.nl.

Gebouwen en terreinen

Algemene kosten

Het onderhouden van contacten met de diverse gebruikers vergt aandacht en inzet van de beheerders en boswachters. In 2010 is de stichting betrokken geweest bij de bouwwerkzaamheden aan en rondom de Watertoren Bussum. Dit komt doordat de bezittingen van de stichting reiken tot aan de (nieuwe) gevels.

Gebouwen en huisvestingskosten

De stichting heeft diverse gebouwen in bezit en in beheer waarvoor onderhoud, verzekeringen en zakelijke lasten worden onderscheiden en waarvan gebruik- en huuropbrengsten worden genoten.

De organisatie is gehuisvest in een kantoor. Het kantoor vergt automatisering, verzekeringen en energie en er gelden overige zakelijke lasten. Voor het beheer zijn werkplaatsen, werf, opslagruimte en stallingsruimte voor materieel en materialen beschikbaar.

In 2009/2010 heeft een inventarisatie plaatsgevonden van het in bezit van de stichting zijnde gebouwde onroerend goed over de staat van onderhoud en de eventuele gebruiksmogelijkheden. In 2011 worden de resultaten van dit onderzoek vertaald in een beleid- en beheerplan onroerend goed. In dit plan worden ook het kantoorgebouw, de werf en de werkplaatsen opgenomen.

Sportpark Crailoo

Diverse sportverenigingen en het Dierenasiel Crailoo huren grond in Sportpark Crailoo. Er zijn regelmatig juridische adviezen aan de orde vanwege grenskwesties in het sportpark. De stichting onderhoudt er twee parkeerterreinen en verwijdert wekelijks het zwerfafval en vuilstorten.

In 2010 hebben de parkeerterreinen een opknappbeurt gekregen waarbij verharding is geëgaliseerd en vakbegrenzingsen en anti-inrijpalen zijn hersteld. Ook is er gesnoeid in

de randbeplanting langs de weg door het sportpark en zijn beukenhagen geknipt.

Overig gebruik derden

Op gehuurde percelen zijn diverse scoutinggebouwen aanwezig waarvan beheer en onderhoud niet bij de stichting berusten en waarvoor een zeer beperkte huuropbrengst wordt verkregen.

Nationale Postcode Loterij

De Nationale Postcode Loterij is al sinds 1997 een belangrijke partner van het Goois Natuurreservaat. De giften van de Postcodeloterij worden gebruikt voor projecten die een meerwaarde opleveren voor de natuur en de bezoekers. Het betreft het in stand houden van de schaapskuddes met hun herders, de aankoop van natuurterreinen, de aanleg van natuurverbindingen en de inrichting en het herstel van natuurterreinen en recreatievoorzieningen. Onder andere de Natuurbrug Zanderij Crailoo, de natuurontwikkeling van Zanderij Cruysbergen, het dagrecreatieterrein Zwarte Berg, het project De Groene Schakel met het herstel van het stuifzand op de Zuiderheide en het natuurherstel plus de recreatieve inrichting van het Laarder Wasmeer, zijn met donaties van de loterij gerealiseerd.

Ook heeft de stichting met deze bijdragen in 2010 historicus Anton Kos het boekje 'Grazers in het Gooi' laten schrijven, zijn bruggetjes aangelegd in Zanderij Cruysbergen en is een vissteiger in Anna's Hoeve geplaatst. Op de Gooise schapendagen in juni (schaapscheren plus een extra dag met een trektocht van de kudde over de heide, speciaal voor het publiek) heeft de Postcode Loterij de bezoekers voorzien van gratis ijs. Daarnaast maken haar giften het ons mogelijk om onze vrijwilligers- en educatieactiviteiten, alsmede de informatievoorziening (infoborden, website, brochures) blijvend op peil te houden. Wij zijn de Postcode Loterij en haar deelnemers voor deze steun buitengewoon dankbaar.

Iedere dag meer dan een miljoen

De huidige regering heeft de wet op de kansspelen op de agenda gezet. Daarom is het goed het maatschappelijk belang van de activiteiten van de Postcodeloterij ook op deze plaats onder de aandacht te brengen. Met de flinke bezuinigingen waarop de regering inzet neemt het belang van particuliere fondsenwerfers zoals de

Nationale Postcode Loterij toe. De Goede Doelen Loterij is een bewezen en succesvol middel tot fondsenwerving. Inmiddels wordt er door de Goede Doelen Loterijen (Nationale Postcode Loterij, BankGiro Loterij en VriendenLoterij) jaarlijks € 375 miljoen geworven voor het goede doel. Dat is meer dan een miljoen euro per dag. Bovendien is de steun meerjarig en zijn de bijdragen vrij te besteden.

De drie loterijen hebben als missie het steunen van goede doelen die werken aan:

- een rechtvaardige en groene wereld: Nationale Postcode Loterij
- cultuur en behoud cultureel erfgoed: BankGiro Loterij
- verbetering van welzijn en gezondheid in Nederland: VriendenLoterij

Maandelijks spelen miljoenen huishoudens in Nederland met deze loterijen mee en met de helft van hun lot dragen ze bij aan een betere wereld.

De regering kijkt bij de kansspelwetgeving naar: de inrichting van de loterijmarkt, de manier waarop vergunningen worden verleend, en naar de instelling van een kansspelautoriteit.

De stichting spreekt de wens uit dat de eventuele wijzigingen in de kansspelmarkt de Nationale Postcode Loterij voldoende ruimte laten om de succesvolle fondsenwerving op dit niveau voort te zetten. Zonder fondsen zouden vele initiatieven van het Goois Natuurreservaat immers niet (goed) uitvoerbaar zijn!

Risicoparagraaf

Binnen de stichting is er een aantal beheerrisico's aan te wijzen.

Personeel

De stichting is qua rechtsvorm een particuliere stichting. De rechtspositie van het personeel is echter gebaseerd op de rechtspositie van de provincie. Dit houdt in dat de stichting in het kader van de sociale zekerheid aangemerkt wordt als een zogenaamde eigenrisicodragers en dat het personeel voor de pensioenvoorziening is ondergebracht bij de APG groep (voorheen ABP).

Het eigenrisicodragerschap brengt, zoals het woord al aangeeft, de nodige risico's met zich mee. Bij ontslag of beëindiging van een dienstverband van een personeelslid als gevolg van het van rechtswege ophouden van het dienstverband (aanstelling voor bepaalde tijd) houdt dit in dat de WW-uitkeringslasten ten laste komen van de stichting (afhankelijk van het arbeidsverleden en de leeftijd van de betrokkene maximaal 38 maanden). Binnen de exploitatie van de stichting is hiervoor geen voorziening getroffen en eventuele lasten komen dan ook rechtstreeks ten laste van de exploitatie van het betreffende jaar.

Bij langdurige ziekte komen de salarislasten van de betrokkenen gedurende de eerste twee jaar ten laste van de stichting. Om dit risico af te dekken is in 2007 onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om hiervoor een verzekering af te sluiten. De jaarpremie van een dergelijke verzekering komt overeen met de loonsomkosten van 1 fte medewerker (ca. € 45.000 - € 48.000 per jaar).

Voor vervanging wegens ziekte is binnen de exploitatie geen bedrag opgenomen. Gelet op de grootte van de organisatie kan dit met name gevolgen hebben voor de dagelijkse bedrijfsvoering. Bij een aantal (langdurige) ziektegevallen tegelijk bestaat het risico dat werkzaamheden niet meer uitgevoerd worden en toezicht en handhaving in de terreinen noodgedwongen zullen moeten worden vermindert, dan wel moeten worden

uitbesteed. Vanwege het grotere aantal oudere

werknemers is er een verhoogde kans op ziekteverzuim.

Hoewel zich in 2010 enkele langdurige ziektegevallen hebben voorgedaan, hebben in dit kader geen uitbetalingen plaatsgevonden en is het verzuim deels opgevangen door uitstel van werkzaamheden en deels door opvang binnen de formatie. Wel heeft een van de medewerksters een periode zwangerschapsverlof genoten. Hiervoor is in het kader van de wet WAZO een vergoeding ontvangen.

In de begroting 2010 is een goedgekeurde formatie opgenomen van 27,5 fte. Van deze formatie wordt 1,5 fte toegerekend aan projecten en 0,8 fte wordt gedekt uit begunstigersbijdragen voor begrazingsprojecten (via de Stichting Steun Goois Natuurreservaat). Wanneer de financiering van de projecten of de begunstigersbijdragen wegvallen, vervalt ook de dekking van de genoemde formatie en zal dit een organisatieaanpassing tot gevolg moeten hebben. Het risico is aanwezig om dan gedurende een bepaalde periode met ongedekte lasten geconfronteerd te worden. In dit licht gezien is in november 2009 besloten de loonsomkosten (€ 85.000) van de vacature senior projectmanager en de vergoeding hiervoor van de Steunstichting niet meer in de begroting op te nemen. Zie ook de toelichting hieronder bij projecten.

Over het jaar 2010 is een bedrag van ruim € 142.300 door de Steunstichting direct (schaapherder) of indirect (project medewerkers) bijgedragen aan de personeelskosten. In dit bedrag is een bedrag van ruim € 43.100 opgenomen, voor de bovenformatieve medewerker projecten die per 1 augustus 2010 uit dienst is gegaan.

Projecten

Binnen de stichting worden diverse projecten uitgevoerd (gemiddelde jaarlijkse omzet ca. € 1 tot € 1,5 miljoen). Veel van deze projecten kennen behalve de eigen

bijdrage ook subsidies en/of bijdragen van derden. De subsidies/bijdragen van derden zijn gebaseerd op vooraf ingediende kostenramingen. Eventuele overschrijdingen bij de uitvoering zijn veelal niet verrekenbaar en komen voor risico en rekening van de stichting. Voor de afdekking van dit risico wordt een bestemmingsreserve bijzondere projecten aangehouden (stand per ultimo 2010 ca. € 94.000).

Voor de eigen bijdragen voor de uitvoering van de projecten is de stichting onder meer afhankelijk van de bijdragen van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat. Deze stichting krijgt haar inkomsten voornamelijk uit begunstigersbijdragen, nalatenschappen en een jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij. Met name de laatste bijdrage is een substantieel bedrag en wordt door de NPL, mits de opbrengsten dit toelaten, in principe telkens voor vijf jaar toegekend. De huidige periode eindigt in 2011. Wanneer de Steunstichting niet meer als begunstiger van de NPL wordt aangemerkt en de participanten geen vervangende financiële middelen beschikbaar stellen, zullen de ambities voor het realiseren van projecten fors naar beneden moeten worden bijgesteld. Dit heeft dan consequenties voor de voorgenomen projecten in het nu voorliggende Beheerplan 2010-2019 en voor de personeelsformatie van de stichting (zie ook de toelichting hiervoor onder 'Personeel').

In totaal is er in 2010 ruim € 2.011.200 aan projecten uitgegeven. Hiervan is ruim € 342.700 als subsidies/bijdragen van derden ontvangen. Via de Steunstichting is ruim € 1.492.600 ontvangen. Het restant is als mutatie onderhandenwerk opgenomen. Behalve de gerealiseerde bijdragen over 2010 heeft de Steunstichting per 31 december 2010 nog in totaal tot een bedrag van ruim € 1.398.000 aan bijdragen toegezegd, voor de uitvoering van nog lopende projecten. Het

Goois Natuurreservaat heeft de verplichting op zich genomen om deze projecten uit te voeren (zie ook de toelichting per project).

Beheer

Subsidies

Jaarlijks ontvangt de stichting in het kader van de Subsidieregeling Natuur en Landschap een bedrag van ca. € 247.000 (ruim 9 procent van de uitgaven) aan subsidie. De subsidieregeling is regelmatig onderwerp van discussie en aanpassing.

Overige

Jaarlijks wordt het budget voor de beheeruitgaven, niet zijnde personeelskosten, verhoogd met een inflatiecorrectie. De afgelopen beheerperiode/-jaren is gebleken dat met name de tarieven voor bepaalde lasten verbonden aan het terreinbeheer (uitbestede bosbouwkundige en agrarische werkzaamheden, onroerendgoedbelasting, waterschapslasten, vuilafvoer en – verwerkingskosten) met soms fors meer dan de inflatiecorrectie toenemen.

Onroerend goed

In 2009/2010 heeft een inventarisatie plaatsgevonden van het in bezit van de stichting zijnde gebouwde onroerend goed over de staat van onderhoud en de eventuele gebruiksmogelijkheden. In 2011 worden de resultaten van dit onderzoek vertaald in een beleid en beheerplan onroerend goed. De financiële effecten hiervan zullen budgettair neutraal in de begroting 2011/2012 worden verwerkt.
